

Beszámoló a 25th ISHA Annual Conference rendezvényéről

1. Előzmények

„We the participants of the founding conference of the International Students of History Association declare the establishment of a world-wide network for students and recent graduates interested in history and related sciences.” – így kezdődik az ISHA alapító dokumentuma, amelyet 1990-ben tettek közzé. A szervezet sokak számára ismeretlen lehet, bár több szállal kötődik az ELTE-hez, mint gondolnánk.

Az International Students of History Association (ISHA; <http://www.isha-international.org/>) ötlete ugyanis az ELTE egykori történelem szakos hallgatóiban vetődött fel a rendszerváltoztatás idején. A szervezet életre hívásában és korai szervezésében magyar részről például az alapító elnök, Zarándy Zoltán, Czoch Gábor, Csapodi Zoltán, Litkei József, Kóthay Katalin és Fenyő Krisztina vettek részt, utólag elmondható, hogy nagy sikerrel. Céljuk az volt, hogy a vasfüggöny megszűntét kihasználva párbeszédre alkalmas fórumot teremtsenek egy nemzetközi, hallgatói összefogás keretében. A szervezet első konferenciáját 1990-ben tartották Budapesten, *The European Paradigm* címmel.

A szervezet, bár Magyarországon idővel megszűnt működni, nemzetközi szinten tovább éltette és élteti az alapítók eredeti elképzelését, azaz, hogy az ISHA mint szervezet lehetőséget teremtsen a történész hallgatóknak a párbeszédre, az idegennyelv-gyakorlásra, más kultúrák, országok megismerésére, illetve kapcsolatépítésre. A szervezet világnézetileg semleges, nagy hangsúlyt fektet a politikai függetlenségre, úgynevezett nem kormányzati szervezetként, NGO-ként működik.

Budapesten – évtizedes szünet után – 2011-ben Bak Bálint és Fekete Bálint kezdte meg a magyar szekció újraszervezését, amelynek eredményeként az ELTE hallgatói először mint résztvevők (Jéna – 2012; Leuven, Berlin, Helsinki – 2013) kapcsolódtak be az ISHA munkájába, 2014-ben pedig mint a 25. éves konferencia szervezői és házigazdái.

A budapesti szekció szervezésekor – az ISHA szekciók területi alapú szervezési elvéhez ragaszkodva – igyekeztünk más fővárosi felsőoktatási intézmények hallgatói közül is toborozni, végeredményben azonban egyértelműen az ELTE hallgatói jelentik a bázist. A szervezés alapját az I. Tóth Zoltán Kör és infrastruktúrája, kapcsolati hálója jelentette, amelynek köszönhetően rövid idő alatt sikerült stabil tagságot és információs hálózatot kialakítani (<https://www.facebook.com/ISHABudapest>; <http://itoh.yolasite.com/isha-budapest.php>, isha.budapest@gmail.com).

Az egyik első, jelentősebb mérföldkövet (eltekintve a külföldi szemináriumokon, konferenciákon való részvételtől) a 2012. november 21-én megrendezett Mini-ISHA előadás-sorozat jelentette, ahol a hallgatók angol nyelvű prezentációkkal mutatkoztak be, amelyeket angol munkanyelven vitattak meg.

2. A 25. ISHA éves konferencia szervezése és lebonyolítása

Az ISHA 25. éves konferenciájára 2014. április 14–19. közt került sor Budapesten. A rendezvény szervezésekor tekintettel kellett lennünk a sokéves hagyományra, amely meghatározza egy-egy ISHA szeminárium és konferencia menetét. A kiemelt helyszínt az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara jelentette, a kísérő programokat a Magyar Nemzeti Múzeumban, a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetében, az Országházban, illetve a városi turrák keretében városszerte bonyolítottuk le.

A rendezvény szervezése 2013-ban indult, az ISHA 2013. évi éves konferenciáján jelentette be a budapesti szekció, hogy vállalja a 25. éves konferencia szervezését. Az ISHA International Board kezdettől támogatta az elképzelést. A konferencia címe – reflektálva a 2014-es évfordulókra, illetve az ISHA alapításának körülményeire – *Images of the Other: Relations between Western and Central-Eastern Europe in History* lett.

A résztvevők előzetes regisztrációja 2014 februárjában zajlott, ekkor került kihirdetésre a tíz

workshop, amelyek közül a jelentkezők preferenciáik szerint választhattak. A workshopok és vezetőik (esetenként váltásban):

- Conflict, War and Peace: Antal Diána – Bezsényi Tamás – Tarafás Imre
- Anniversaries, Narratives and Collective Identities: Lisbeth Wurzer (ISHA Graz) – Marco Jandl (ISHA Graz)
- Gender, Identities, Everyday Life: Kisórsi Zsófia – Koloh Gábor
- Arts, Sciences, Networks: Zámbo Lilla – Molnár Dániel
- Literature, Press and the Public: Öhler Katalin – Faragó Gábor
- Regional Antagonism and Cooperation: Divinyi Zsombor – Galambos Péter
- Socio-Economic Patterns, Systems and Ideologies: Bari Bence – Szabó Csaba
- Intercultural Contact and Stereotypes: Bayer Árpád – Jánoki Dávid
- Empires, Federations and Unions: Galambos Dalma – Lakatos Sára
- Travellers, Emissaries, Soldiers: Erős Mónika – Markus Wurzer (ISHA Graz)

Az évforduló okán a budapesti rendezvény plusz kihívásokat is jelentett, mivel az ISHA egykori tagjainak is lehetőséget biztosítottunk arra, hogy a rendezvény alatt ismét részt vegyenek a munkában, és a szerveződő ISHA Alumni tagjai velünk ünnepelhessenek a konferencián. Az aktív és az alumni tagokat összesítve több mint száz vendéget vártunk. Az egyes országokból az alábbi megoszlásban vettek részt a hallgatók a konferencián:

- Ausztria (Graz, Bécs): 9 fő
- Belgium (Leuven): 1 fő
- Bulgária (Szófia): 10 fő
- Cseh Köztársaság (Olmütz, Prága): 6 fő
- Egyesült Királyság (Kent): 5 fő
- Finnország (Helsinki): 10 fő
- Franciaország (Saint-Etienne): 1 fő
- Hollandia (Amszterdam, Nijmegen, Scheveningen): 6 fő
- Horvátország (Eszék, Rijeka, Zágráb): 16 fő
- Izland (Reykjavík): 1 fő
- Litvánia (Kaunas, Vilnius): 2 fő
- Macedónia (Szkopje): 1 fő
- Magyarország (Budapest): 2 fő
- Németország (Berlin, Jéna, Marburg): 18 fő
- Olaszország (Bologna, Róma): 6 fő
- Olaszország–Szlovénia (Trieszt–Koper): 1 fő
- Románia (Bukarest): 2 fő
- Svájc (Zürich): 1 fő
- Szerbia (Bulgária): 8 fő
- Szlovákia (Besztercebánya): 1 fő
- Szlovénia (Ljubljana): 5 fő

A rendezvény első napja az érkezéssel és a regisztrációval telt. A korán érkezőknek szabadidős programot kínáltunk a délelőtti óráktól, illetve az érkezés estéjén kötetlen, ismerkedő programot rendeztünk. A résztvevők egy belvárosi hostelben kaptak szállást, illetve egy menzán étkezést a rendezvény ideje alatt.

A megnyitóra 2014. április 15-én, 10 órától került sor az ELTE BTK Kari Tanácstermében. A rendezvényen Bak Bálint képviselte az ISHA Budapest szekciót mint elnök, a résztvevőket Dr. Erdődy Gábor, az ELTE nemzetközi ügyek rektorhelyettese, az ELTE BTK Új- és Jelenkori Magyar

Történeti Tanszék tanszékvezetője, Dr. Borsodi Csaba, az ELTE oktatási és tanulmányi ügyek rektorhelyettese, az ELTE BTK Történeti Intézet intézetigazgatója, az ELTE BTK Történelem Segédtudományai Tanszék tanszékvezetője, Dr. Pók Attila, az MTA BTK TTI megbízott igazgatója, a Magyar Történeti Társulat főtítkára és Mišo Petrović, az ISHA elnöke köszöntötte. A nyitó előadást Dr. Sonkoly Gábor, az ELTE BTK Történeti Intézet tudományos és külügyi intézetigazgató-helyettese, az ELTE BTK Atelier Európai Társadalomtudományi és Historiográfiai Tanszék tanszékvezetője tartotta *The Use of History in Heritage Building* címmel.

Az ISHA rendezvények központi elemét az angol munkanyelvű előadásokból, beszélgetésekből, vitákból álló workshopok jelentik, amelyekre 2014. április 16-17-én került sor az ELTE BTK Főépületében, illetve néhány esetben külső helyszíneken. A workshopok a két nap eredményeit 2014. április 17-én prezentálták szekciónként. Ennek keretében minden csoport összegezte és – változatos formában – bemutatta közös konklúzióját. A konklúziók jól bizonyították, hogy az alapítók szándéka huszonöt évvel a vasfüggöny leomlása után az ISHA-ban megvalósult, mivel termékeny párbeszéd és kooperáció alakult ki a különböző nációkat képviselő tagok közt.

A szervezethez köthető, fakultatív programok közül az elsőt a 2014. április 16-án megrendezett *How to ISHA?* elnevezésű műhely jelentette. Ennek keretében az érdeklődők a szekciószervezésről hallhattak prezentációt, amit beszélgetés követett. Az ISHA szervezést járta körül a 2014. április 18-án tartott *Fundraising Workshop* is, amelynek keretében egy képzett tréner vezette foglalkozáson kaphattak ötleteket a szekciótagok az ISHA rendezvényeihez szükséges anyagi támogatás előteremtéséhez.

Az ISHA projektpartnere, a EUROCLIO – European Association of History Educators részéről a szervezet igazgatója, Jonathan Even-Zohar tartott interaktív előadást *Do Facts Lead to the Truth? Multi-perspectivity in History Education* címmel 2014. április 17-én. Az előadás a XXI. századi történelemtanítás kihívásairól, a módszertani megközelítések változásáról, illetve magáról az EUROCLIO tevékenységéről szólt.

Az egyéb fakultatív, szabadidős programokat illetően említeni kell, hogy 2014. április 15-én parlamenti látogatáson, illetve különféle útvonalak és témák szerint szerveződő városnéző túrákon vehettek részt a vendégek. 2014. április 18-án délután Dr. Pók Attila fogadott egy csoportot az MTA BTK TTI-ben, ahol angol nyelvű prezentációt tartott a Magyar Tudományos Akadémián folyó történettudományi tárgyú munkáról, illetve válaszolt a felmerülő kérdésekre. Ezek után a Magyar Nemzeti Múzeumba látogathattak el az érdeklődők.

Az ISHA szervezeti kérdéseit a *General Assembly* rendezi, amelyre 2014. április 18-án került sor. A szekciók delegáltjai ez alkalommal választották meg az ISHA vezető szervének, az International Board-nak az új tagjait, köztük a szervezet következő elnökét (A megválasztott tisztviselőket lásd: <http://www.isha-international.org/News/2014/04/24/newly-elected-officials>). Itt Bak Bálint, Erős Mónika, valamint Kisőrsi Zsófia képviselte az ISHA Budapest szekciót.

Az évforduló kapcsán két eseményt kell említenünk. 2014. április 17-én került sor az I. Tóth Zoltán teremben a 25. éves konferenciához kapcsolódó kerekasztal beszélgetésre *There and Back Again: History Students Crossing Borders, 1989–2014. Why it Matters and Where it Leads* címmel, amelyen Frerik Kampman (egykori elnök, Hollandia), John Blake (egykori elnök, Nagy-Britannia), Zarándy Zoltán (alapító elnök, Magyarország) és Jonathan Evan-Zohar (EUROCLIO, Hollandia) beszélt az ISHA korábbi időszakjairól, alapításáról, sikerekről és kudarcokról Sven Mörsdorf (egykori elnök, Németország, az EUROCLIO gyakornoka) moderálásával. Kiemelendő John Blake prezentációja, amely az egykori ISHA tagok életútját mutatta be statisztikai eredményekkel, és amely szerint az egykor aktív ISHA tagok magas aránya diplomát szerzett, amely után mind akadémiai közegben (kutatóhelyeken, egyetemi katedrákon), mind szabadpiaci vagy közigazgatási közegben magas aránnyal helyt állnak. Ebben – a résztvevők egybehangzó véleménye szerint – nem elhanyagolható szerepe van az ISHA-ban kialakított kapcsolatainknak és nyelvtudásunknak.

A kerekasztalt fogadás követte a Kari Tanácsteremben, amelyre minden résztvevő hivatalos volt, és

amely lehetőséget adott, hogy a jelenlegi és az egykori tagok kötetlen formában is felelevenítsék élményeiket, emlékeiket.

A konferencia időtartama alatt az ELTE BTK Főépületének első emeleti folyosóján egy kiállítás volt látható, mely az ISHA történetét mutatta be fényképeken és korabeli eredeti dokumentumokon keresztül az 1990-es évektől napjainkig. A kiállítás anyaga az Alumni tagok magángyűjteményeiből, a Leuveni Egyetem archívumából, továbbá a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban és más gyűjteményekben őrzött kötetekből állt, megszervezése és kivitelezése Öhler Katalin, Pieter Baeten (Belgium), Mišo Petrović (Horvátország, ISHA International) és Nina Kraus (Németország) munkáját dicséri.

3. Visszajelzések

Az ISHA 25. éves konferenciájának sikere egyértelmű. Amellett, hogy a résztvevők és a workshopok vezetői túlnyomórészt magas színvonalú prezentációkat hallgathattak és vitathattak meg, amelyek reflektáltak az elmúlt közel két és fél évtized történetírására szerte Európában és segítettek az egymásról való gondolkodás különféle szempontjainak megértésében és elfogadásában, lényegében az ISHA Alumni életre hívása és a kapcsolat újrafelvétele is a régi és új tagok között a konferencia közvetlen folyamánya és eredménye. A hallgatók tapasztalatra tehettek szert a nemzetközi környezetben való előadás és vita módszertanában, de az önszerveződés és a kapcsolatépítés mikéntjébe is betekintést nyerhettek.

A konferencia szervezésében használt kommunikációs csatornák, mint például a hivatalos információs blog (<http://ishabudapest.tumblr.com/>) és a Facebook-oldal (<https://www.facebook.com/ISHABudapest>) tanulsága alapján a résztvevők szakmai és személyes szinten is hasznosnak, informatívnak, kulturálisan is érdekesnek és szórakoztatónak találták a konferencia programjait. A konferencia lebonyolításával kapcsolatban – a jogos kritikákat is figyelembe véve – összességében elégedettek voltak a résztvevők és az ISHA vezető szervei is. Mindez a kapcsolati hálók bővülésével, a további együttműködési lehetőségek kiszélesedésével jár, amiből minden résztvevő profitálni tud egyetemi pályafutása során és a későbbiekben is. Az egységes, európai közösséghez tartozás érzését erősítik az emlékeken és fotóalbumokon túl a kommemoratív pólok is, melynek mintája Világhy Gergely munkája.

4. Köszönetnyilvánítás

Az esetleges hiányosságokért a felelősség kizárólag a szervezőket illeti, ugyanakkor a siker mindazok érdeme, akik valamilyen módon hozzájárultak a rendezvény létrejöttéhez, ezért végezetül köszönetünket és hálánkat szeretnénk kifejezni:

- Dr. Erdődy Gábor rektorhelyettes úrnak, az ELTE BTK Új- és Jelenkori Magyar Történeti Tanszék tanszékvezetőjének, aki a kezdetektől támogatást nyújtott minden téren
- Dr. Borsodi Csaba rektorhelyettes úrnak, az ELTE BTK Történeti Intézet igazgatójának a támogatásért és az infrastruktúráért
- Dr. Dezső Tamás dékán úrnak, aki biztosította számunkra a helyszínt az ELTE BTK kampuszán
- Dr. Pók Attilának, az MTA BTK TTI igazgatói megbízottnak, a Magyar Történeti Társulat főtítkárnak, aki lehetőséget biztosított, hogy megismerjük az MTA-n folyó munkát
- Dr. Sonkoly Gábornak a megnyitó előadásért
- Dr. Csorba László főigazgató úrnak, amiért kedvezménnyel látogathattuk meg a Magyar Nemzeti Múzeum állandó kiállítását
- Mišo Petrovićnak és az ISHA nemzetközi vezetésének, amiért támogatták a szekciónkat minden lehetséges módon
- Csiszár Imrének, a Doktoranduszok Országos Szövetsége elnökének és a DOSz-nak a rendezvény támogatásáért
- Sujtó Attilának, az ELTE BTK HÖK elnökének és az ELTE BTK Hallgatói Önkormányzatának a támogatásért
- Frerik Kampmannek, John Blakenek, Jonathan Evan-Zoharnak, Zarándy Zoltánnak és Sven

Mörsdorfnak a 25. éves konferenciához kapcsolódó kerekasztal beszélgetésben való részvételért

- Lyda Michopoulounak a Fundraising Worskhop vezetéséért
- Czoch Gábornak és Litkei Józsefnek
- Az ELTE BTK Történeti Intézet Szekfű Gyula Könyvtárának
- Az ELTE BTK technikai dolgozóinak, amiért készséggel rendelkezésünkre álltak és mindenben segítettek nekünk
- Konstantin Golevnek és Sven Mörsdorfnak, akik megismertették velünk az ISHA-t, és folyamatosan biztattak minket
- Az ISHA Budapest szekciót alkotó hallgatóknak, akik az elmúlt egy évben olykor erejükön felül dolgoztak azért, hogy a magyar történészhallgatók ismét részesei lehessenek az International Students of History Association-nek, és az alapítók teljesítményéhez és eszméihez méltó rendezvénnyel térjünk vissza e nemzetközi közösségbe. Ennek a munkának köszönhetően az ELTE és Budapest csatlakozott a konferenciát szervező szekciók sorához, mint például Tours, Utrecht, Heidelberg, Zágráb, Pula, Jéna és Leuven. Célunk és reményünk, hogy szekciónk élni tud a konferencia és a szervezethez való újracsatlakozás által megnyitott lehetőségekkel és a jövőben is aktív tagja marad ennek a közösségnek.

Budapest–Isaszeg, 2014. április 30.

Öhler Katalin, Bak Bálint, Fekete Bálint